

ปัจจัยในการเข้ารับการรักษาของผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดนครสวรรค์

Factors in the treatment of drug addicts in Nakhon Sawan Province.

จารุวรรณ กมลสินธุ์* จิรนนท์ กมลสินธุ์*

Charuwan Kamolsin* Chiranun Kamolsin*

คณะบริหารและการจัดการ สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา*

Faculty of Administration and Management (Management). Chaopraya University*

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษา ยาเสพติด และศึกษากระบวนการสื่อสารในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เข้ารับการรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 132 คน และการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ วิทยากร จำนวน 5 คน และผู้ที่เข้ารับการรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายในของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษา คือ ผู้เข้ารับการรักษาอยากมีชีวิตที่ดีขึ้น ค่าเฉลี่ย 4.90 ปัจจัยภายนอกของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษา คือ ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการรักษาตามความคาดหวังของบุคคลใกล้ชิด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.48 กระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้ (1) ผู้ส่งสาร คือ วิทยากรจากหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดนครสวรรค์มีวิธีสร้างแรงจูงใจด้วยวิธีการพูดที่เป็นกันเอง (2) ข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ กิจกรรมที่ทำให้ผู้บำบัดท้อระหว่างอยู่ในศูนย์ขวัญแผ่นดิน และเนื้อหาที่ถ่ายทอด (3) ช่องทางการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเพลง และสื่อพิเศษ และ (4) ผู้รับสาร กลุ่มผู้ที่ได้รับการบำบัดซ้ำจะมีความกล้าแสดงออกมากกว่ากลุ่มผู้ที่ได้รับการบำบัดครั้งแรก

คำสำคัญ: กระบวนการสื่อสาร, การบำบัด, ผู้ติดยาเสพติด.

Abstract

The purpose of this research was to study the demographic characteristics of drug addicts who received treatment at the center of Nakhon Sawan province, to study internal and external factors of drug addicts to receive drug treatment and study the communication process in Kwan Pandin center Nakhon Sawan Province. This research used a mixed research method. A quantitative research employed a survey method. The 132 sample group was those who received treatment at the Kwan Pandin Center Nakhon Sawan Province. A qualitative research employed non-participant observation methods. The key informants were 5 lecturers and 5 persons receiving treatment at Kwan Pandin Center, Nakhon Sawan Province. The research found that internal factor of the drug addicts being treated are those who want to have a better life. The average value is 4.90. External factors of drug addicts being treated are those who are addicted to drug treatment according to the expectations of close individuals. The average is 4.48.

Communication process within the Kwan Pandin center Nakhon Sawan Province consists of 4 issues as follows:(1) The sender is a lecturer from government agencies in Nakhon Sawan province. There is a motivating way with friendly speech methods.(2) Information consists of 2 parts: activities that allow the therapist to do while staying within the earth center and the communicate content. (3) Communication channels within the Kwan Pandin Center included electronic media, print media, music and special media. (4) Recipients of the group who have been treated repeatedly will have more assertiveness than those who first received treatment.

Keywords: Communication Process, Rehabilitation, Drug Addicted.

บทนำ

ปัญหายาเสพติดคือภัยต่อความมั่นคงของประเทศ ประเทศไทยกำลังประสบปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาด และขยายตัวไปทั่วประเทศและก่อให้เกิดปัญหาในสังคมมากมายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ผู้ที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่มักจะเริ่มต้นด้วยความอยากรู้อยากเห็นและความคึกคะนองโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นซึ่งมีความเสี่ยงสูงกว่าวัยอื่นๆ นอกจากนี้สภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมของสังคม สภาพเศรษฐกิจ ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อต่างๆ ทำให้เกิดแรงผลักดันที่ทำให้เกิดความอยากรู้อยากลอง ประกอบกับการที่ยาเสพติดนั้นหาซื้อได้ง่ายขึ้น ทำให้มีผู้ติดยาเสพติด มากขึ้นจนนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมต่างๆ

กระทรวงยุติธรรมได้เล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าวและได้จัดตั้งสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดซึ่งได้อำนวยประโยชน์ในการบำบัดรักษาผู้ถูกคุมประพฤติให้เลิกเสพยาเสพติดได้อย่างเด็ดขาด และมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ กลับตนมาเป็นคนดีเข้าสู่สังคมอีกครั้ง นอกจากนี้ยังมีการคาดการณ์ว่าจากผู้เสพยาเสพติดประมาณ 2.7 ล้านคนในประเทศไทย ได้มีการบำบัดผู้ติดยาเสพติดจนสามารถกลับคืนสู่สังคมได้แล้วกว่า 84,000 คน (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด,2561)

จังหวัดนครสวรรค์เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีปัญหาด้านการแพร่ระบาดของยาเสพติดซึ่งผู้ติดยาเสพติดนั้นมีหลากหลายอายุและอาชีพ และมีสถานบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดด้วยเช่นกันนั้นก็คือค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ค่ายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดให้เลิกเสพยาอย่างจริงจังและลดอัตราการหวนกลับไปเสพยา เพื่อให้ผู้ป่วยที่หายจากการติดยาเสพติดสามารถปรับสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ สามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมได้โดยปกติสุข และมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างสุจริตโดยไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม ค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินมีการเปิดรับผู้ติดยาเสพติดที่เข้ามาบำบัดด้วยระบบสมัครใจ ระบบต้องโทษ และระบบบังคับ ในรูปแบบค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ขวัญแผ่นดิน โดยยึดหลักแนวความคิดดูแล ผู้เข้ารับการอบรมอย่างลูกหลานและที่สำคัญต้องทำให้เขาเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวผู้นำโดยการสร้างสัมพันธ์ระหว่างวิทยากร ครูฝึก เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดในการเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เน้นการใช้จิตวิทยาในการดูแลช่วยเหลือเปรียบดังลูกหลาน ค้นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แก่ผู้เข้ารับการอบรมและให้กลับคืนคนดีสู่สังคม ซึ่งค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์สามารถบำบัดผู้ติดยาเสพติดสำเร็จมาแล้วกว่า 3,790 คน (สุวัฒน์ โชคสุวัฒน์สกุล, 2561: สัมภาษณ์)

การที่จะทำให้ผู้ติดยาเสพติดหันมาเข้ารับการบำบัดรักษานั้นการได้รับความต้องการ ทัศนคติ ความสนใจพิเศษของตัวผู้เข้ารับการบำบัดและการเปิดรับสื่ออันเป็นปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกอันประกอบไปด้วยเป้าหมายหรือความคาดหวังของบุคคลรอบข้าง บุคลิกภาพ เครื่องล่อใจต่างๆ การโฆษณา และการประชาสัมพันธ์

พร้อมทั้งบรรพททางกรสื่อสารหรือกระบวนกรสื่อสารภายในศูนย์ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จะทำให้ตัวผู้ติดยาเสพติดเองหรือคนใกล้ชิดผู้ติดยาเสพติดสามารถเข้าใจและนำพาผู้ที่ติดยาเสพติดมาเข้ารับกรบำบัดรักษายาเสพติดได้นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน อาทิ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ สามารถนำงานวิจัยเรื่องนี้ไปใช้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ผู้ติดยาเสพติดและสาธารณชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมการบำบัดรักษาและเข้าถึงในตัวผู้เข้ารับกรบำบัดมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้ติดยาเสพติดหันมาเลิกยาเสพติดอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สุขและความมั่นคงของประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับกรบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับกรบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับกรบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์
4. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยของวัตถุประสงค์ข้อที่ 1-3 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการสำรวจ วิธีดำเนินการวิจัยของวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

กลุ่มตัวอย่าง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1-3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เข้ารับกรบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 132 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ วิทยากร จำนวน 5 คน โดยเป็นวิทยากรที่เคยมาอบรมที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์มาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี และผู้ที่เข้ารับกรบำบัดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 5 คน โดยเป็นผู้ที่เคยเข้ารับกรบำบัดมาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยของวัตถุประสงค์ข้อที่ 1-3 คือแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้ส่วนที่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close-Ended Question) มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ส่วนที่ 2) บริบทก่อนเข้ารับกรบำบัดเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close-Ended Question) มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) ได้แก่ รายได้ และสภาพที่อยู่อาศัย ส่วนที่ 3) ปัจจัยภายใน เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close-Ended Question) มีลักษณะคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าคะแนน 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ การอยากมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ความเกรงกลัวกฎหมาย ความต้องการความรักและความเอาใจใส่จากบุคคลใกล้ชิด ความต้องการการยอมรับจากสังคมว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่า การมีเป้าหมายสูงสุดคือการเลิกยาเสพติด

ติด ผู้ให้การบำบัดให้ความรู้ที่ดีเกี่ยวกับการเลิกยาเสพติด ความพึงพอใจต่อวิธีการบำบัดรักษาในสถานบำบัด การทำตามโปรแกรมของการบำบัด การได้รับชมโฆษณาเกี่ยวกับการเลิกยาเสพติดจึงทำให้อยากจะเข้ารับการบำบัดรักษา และการได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์เพื่อการเลิกยาเสพติดจึงทำให้อยากจะเข้ารับการบำบัดรักษา ส่วนที่ 4) ปัจจัยภายนอก เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close-Ended Question) มีลักษณะคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าคะแนน 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) ได้แก่ ความคาดหวังของบุคคลอื่น การเห็นคนอื่นเลิกยาเสพติดแล้วดีขึ้น ความต้องการมีบุคลิกภาพที่ดีเหมือนบุคคลอื่นที่ไม่ได้ติดยาเสพติด การได้รับรางวัลตอบแทน การเลือกเปิดรับสื่อที่เกี่ยวกับการเข้ารับการบำบัด สื่อที่เผยแพร่ ออกมาตรงกับทัศนคติความเชื่อ และการเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบำบัดจากสื่อ ส่วนที่ 5) ข้อเสนอแนะอื่นๆเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended questions)

เครื่องมือในการวิจัยของวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 คือแบบสังเกตที่มีการกำหนดโครงสร้างประเด็นในการสังเกต คือ กระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ อันประกอบไปด้วยผู้ส่งสาร ข้อมูลข่าวสาร ช่องทางการสื่อสาร และ ผู้รับสาร

หลังจากที่ได้จัดทำแบบสอบถามและแบบสังเกตเสร็จแล้วผู้วิจัยได้นำไปปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องตรงตามเนื้อหา (Content Validity) หลังจากแบบสอบถามได้ผ่านการพิจารณา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทำการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try-out) จำนวน 30 ชุด นำผลการทดสอบไปวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณตามสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach ซึ่งค่าที่ได้คือ 0.89

การวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1-3 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำผลที่ได้เทียบกับเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 – 5.00 หมายความว่า ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 – 4.50 หมายความว่า ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 – 3.50 หมายความว่า ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 – 2.50 หมายความว่า ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.01 – 1.50 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยใช้การพรรณนาเนื้อหาอย่างเป็นระบบตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา แบ่งแยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหาตัวแปร และประเด็นหลักตามที่กำหนด คัดสรรข้อมูลที่ต้องการ ตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปพร้อมข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเรียงตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) ลักษณะทางประชากรของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

n=132

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	128	97.0
หญิง	4	3.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 15 ปี	2	1.5
15-20 ปี	25	18.9
21-25 ปี	20	15.2
26-30 ปี	20	15.2
31-35 ปี	23	17.4
35 ปีขึ้นไป	42	31.8
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	33	25
มัธยมศึกษาตอนต้น	56	42.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	38	28.8
อื่นๆ ได้แก่ ระดับการศึกษา ปวส. ปวช. ปริญญาตรี	5	3.8
4. อาชีพก่อนเข้ารับการรักษา		
รับจ้าง	65	49.2
เกษตรกร	37	28
นักเรียน/นักศึกษา	8	6.1
ว่างงาน	22	16.7
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนเข้ารับการรักษา		
ไม่มีรายได้	29	22
1 – 5,000 บาท	9	6.8
5,001 – 10,000 บาท	56	42.2
10,001 – 15,000 บาท	38	28.8

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 97 ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 42.4 อาชีพก่อนเข้ารับการรักษา คือ รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 49.2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนเข้ารับการรักษาอยู่ที่ 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละบริบทก่อนเข้ารับการบำบัดของกลุ่มตัวอย่าง

n=132

บริบทก่อนเข้ารับการบำบัด	จำนวน	ร้อยละ
1. สภาพที่อยู่อาศัย		
ไม่ทราบว่า มีแหล่งยาเสพติด	12	9.1
ไม่แน่ใจว่า มีแหล่งยาเสพติดหรือไม่	38	28.8
มีแหล่งยาเสพติด	78	59.1
ไม่มีแหล่งยาเสพติด	4	3
2. ประสบการณ์ในการเข้ารับการบำบัด		
เคย	44	33.3
ไม่เคย	88	66.7

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาบริบทก่อนเข้ารับการบำบัด พบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่ทราบว่า สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยก่อนเข้ารับการบำบัดมีแหล่งยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 59.1 ผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการบำบัดยาเสพติดมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 66.7

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) ปัจจัยภายในของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 3 แสดงปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อ การเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติด	$\bar{X}$	SD.	ระดับความคิดเห็น
การอยากมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	4.90	.316	เห็นด้วยมากที่สุด
ความเกรงกลัวต่อกฎหมาย	4.90	.316	เห็นด้วยมากที่สุด
ความต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากบุคคลใกล้ชิด	4.70	.483	เห็นด้วยมากที่สุด
ความต้องการการยอมรับจากสังคมว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่า	4.90	.316	เห็นด้วยมากที่สุด
เป้าหมายสูงสุดในชีวิตคือการเลิกยาเสพติด	4.60	.516	เห็นด้วยมากที่สุด
การเข้ารับการบำบัดทำให้ได้ความรู้ที่ดีเกี่ยวกับการเลิกยาเสพติด	4.50	.527	เห็นด้วยมากที่สุด
ความพึงพอใจต่อวิธีการบำบัดรักษาในสถานบำบัดยาเสพติด	4.60	.516	เห็นด้วยมากที่สุด
การทำตามโปรแกรมของการบำบัดยาเสพติด	4.50	.707	เห็นด้วยมากที่สุด
การรับทราบข่าวสารที่เกี่ยวกับการบำบัดยาเสพติดจึงทำให้เข้ารับการบำบัด	4.40	.516	เห็นด้วยมาก
สื่อที่เผยแพร่ออกมาตรงกับทัศนคติ ความเชื่อเดิมทำให้เข้ารับการบำบัด	4.80	.421	เห็นด้วยมากที่สุด
การเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบำบัดจากสื่อจึงส่งผลให้เข้ารับการบำบัด	4.70	.483	เห็นด้วยมากที่สุด
โดยรวม	4.26	.271	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ในภาพรวม ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.26

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ความอยากมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ความเกรงกลัวต่อกฎหมาย และความต้องการเป็นที่ยอมรับจากสังคมว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่า อยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.90 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันทั้งสามด้าน รองลงมา สื่อที่เผยแพร่ออกมาตรงกับทัศนคติ ความเชื่อเดิมทำให้เข้ารับการบำบัด อยู่ในระดับเห็นด้วย มากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.80 และความต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากบุคคลใกล้ชิด การเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบำบัดจากสื่อจึงส่งผลให้ท่านเข้ารับการบำบัดอยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3) ปัจจัยภายนอกของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 3 แสดงปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อ การเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติด	$\bar{X}$	SD.	ระดับความคิดเห็น
การเข้ารับการบำบัดตามความคาดหวังของบุคคลใกล้ชิด	4.48	.531	เห็นด้วยมาก
การเห็นคนอื่นเลิกยาเสพติดแล้วมีชีวิตดีขึ้นจึงทำให้ตัดสินใจเข้ารับการบำบัด	4.39	.549	เห็นด้วยมาก
ต้องการมีบุคลิกภาพที่ดีเหมือนบุคคลอื่นที่ไม่ได้ติดยาเสพติด จึงทำให้เข้ารับการบำบัด	4.33	.561	เห็นด้วยมาก
หากเข้ารับการบำบัดจะได้รับรางวัลตอบแทน	4.25	.646	เห็นด้วยมาก
การได้รับชมโฆษณาเกี่ยวกับการเลิกยาเสพติด เช่น “โฆษณาเลิกบุหรี่ของ สสส.” จึงทำให้ตัดสินใจเข้ารับการบำบัดยาเสพติด	4.37	.634	เห็นด้วยมาก
การทราบข่าวกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อการเลิกยาเสพติด เช่น “โครงการณรงค์และแก้ไขปัญหายาเสพติด To Be Number One เป็นหนึ่งโดยไม่พึ่งยาเสพติด” จึงทำให้ท่านตัดสินใจเข้ารับการบำบัดยาเสพติด	4.25	.716	เห็นด้วยมาก
โดยรวม	4.34	.515	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ในภาพรวม ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติด อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.34

เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้ารับการบำบัดตามความคาดหวังของบุคคลใกล้ชิด อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.48 รองลงมา คือ เมื่อเห็นคนอื่นเลิกยาเสพติดแล้วมีชีวิตดีขึ้นจึงทำให้เข้ารับการบำบัด อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.39 และการได้รับชมโฆษณาเกี่ยวกับการเลิกยาเสพติด จึงทำให้คิดอยากจะเข้ารับการบำบัดยาเสพติด อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.33

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4) กระบวนการสื่อสารในศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์

กระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ 1. ผู้ส่งสาร 2. ข้อมูลข่าวสาร 3. ช่องทางการสื่อสาร และ 4. ผู้รับสาร ดังต่อไปนี้

1. ผู้ส่งสาร แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1.1 วิทยากร มีทั้งหมด 24 คน จากหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดนครสวรรค์

1.2 วิธีการสร้างแรงจูงใจของวิทยากร ประกอบไปด้วย วิธีการพูด บุคลิกภาพ วิธีการแสดงออก และการสร้างความเชื่อใจ ดังนี้ วิธีการพูด จากการสังเกตพบว่า (1) วิทยากรมีลักษณะการพูดที่เป็นกันเอง เพื่อที่จะให้ผู้เข้ารับการบำบัดมีความเชื่อใจและไวใจ (2) เน้นการพูดเรื่องครอบครัว เพื่อตรวจสอบสภาพครอบครัวว่ามีความเสี่ยงในด้านยาเสพติดหรือไม่ และ (3) เน้นการพูดเรื่องยาเสพติด เพื่อให้รู้โทษของยาเสพติด และให้มีความเกรงกลัวต่อบทลงโทษทางกฎหมาย บุคลิกภาพ จากการสังเกตพบว่า (1) การแต่งกายที่ดูดีของวิทยากรจะทำให้วิทยากรดูภูมิฐานและมีความน่าเชื่อถือ (2) การพูดของวิทยากร เมื่อวิทยากรนำการพูดโดยใช้หลักจิตวิทยามาสื่อสารกับผู้เข้ารับการบำบัดจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เข้ารับการบำบัด และ (3) การมองของวิทยากร วิทยากรจะมีสายตาในการมองผู้เข้ารับการบำบัดอย่างเป็นมิตร ไม่ได้มองแบบผู้ต้องโทษคดียาเสพติดแต่มองเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัด วิธีการแสดงออก จากการสังเกตพบว่า (1) วิทยากรไม่มีการถือตัว ถ้อยศศักดิ์ และมีความเป็นกันเองระหว่างผู้เข้ารับการบำบัดกับวิทยากร และ (2) วิทยากรให้ความช่วยเหลือผู้เข้ารับการบำบัดทุกคนเท่าที่จะช่วยได้ หากผู้เข้ารับการบำบัดมีปัญหาระหว่างเข้ารับการบำบัดภายในศูนย์ฯ ทางวิทยากรจะเข้าช่วยเหลือทันที การสร้างความเชื่อใจ จากสังเกตพบว่า (1) การทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดสบายใจ จะไม่มีการบังคับหรือทำโทษแต่จะใช้วิธีการพูดคุยกันด้วยเหตุและผล และ (2) ความไวเนื้อเชื่อใจในตัววิทยากร วิทยากรหรือเจ้าหน้าที่ที่จะกิน นอน และทำกิจกรรมอยู่ที่ศูนย์ฯ ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างวิทยากร เจ้าหน้าที่ และผู้เข้ารับการบำบัด

2. ข้อมูลข่าวสาร แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

2.1 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้บำบัดทำระหว่างอยู่ภายในศูนย์ขวัญแผ่นดินประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ การฝึกทักษะอาชีพ ศูนย์ขวัญแผ่นดินมีการฝึกอาชีพให้กับผู้เข้ารับการบำบัด ได้แก่ ช่างตัดผม ช่างเชื่อมเหล็ก ช่างซ่อมแอร์ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ และช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ การออกกำลังกาย ได้แก่ การทำกายบริหารเบื้องต้น เพื่อให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง การให้คำปรึกษา ผู้เข้ารับการบำบัดจะมีการแวะเวียนกันเข้ามาปรึกษาวิทยากรเพื่อเปิดใจเกี่ยวกับปัญหาในการใช้ยาเสพติด และเพื่อหาวิธีการปรับตัวให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยที่ไม่ต้องหันกลับไปพึ่งยาเสพติดอีกต่อไป การฝึกสมาธิ วิทยากรจะให้ผู้เข้ารับการบำบัดสวดมนต์และนั่งสมาธิ เพื่อให้จิตใจผ่องคลายไม่หมกมุ่นกับยาเสพติด

2.2 เนื้อหาที่ถ่ายทอด วิทยากรมีการสอนเกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด ภาวะสมองตื้อ การจัดการกับตัวกระตุ้น ทักษะการปฏิเสธ การสำรวจตัวเอง การทำหน้าที่ของครอบครัว การมองอนาคต โดยให้ผู้ที่เคยมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้วเลิกได้จนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีอาชีพการงาน ดูแลครอบครัวได้เป็นอย่างดีมาเป็นแบบอย่างให้ผู้เข้ารับการบำบัด การสร้างความคิด การฝึกสมาธิ การฟัง การกระตุ้นให้มองเห็นคุณค่าและศักยภาพของตนเอง การระดมความคิด การฟื้นฟูสมองและร่างกายของผู้เข้ารับการบำบัด

3. ช่องทางการสื่อสาร ช่องทางการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน มี 4 ช่องทาง ดังนี้ 1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ไมโครโฟน เครื่องขยายเสียง โปรเจคเตอร์ และคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก 2) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ โปสเตอร์ 3) สื่อเพลง และ 4) สื่อพิเศษ ได้แก่ กระดาษ ดินสอ

4. ผู้รับสาร มี 2 กลุ่ม ดังนี้

4.1 ผู้ที่เข้ารับการบำบัดครั้งแรก ผู้เข้ารับการบำบัดกลุ่มนี้ไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น การทำกิจกรรมค่อนข้างเฉยๆ ไม่ค่อยพูดคุยกับวิทยากรและผู้เข้ารับการบำบัดคนอื่นๆ มีโลกส่วนตัวสูง

4.2 ผู้ที่เข้ารับการบำบัดซ้ำ ผู้เข้ารับการบำบัดกลุ่มนี้มีความกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม มีการพูดคุยที่สนุกสนานทั้งกับวิทยากรและผู้เข้ารับการบำบัดคนอื่นๆ ไม่ปิดกั้นตัวเอง เนื่องจากมีความคุ้นเคยกับวิทยากรจึงสามารถพูดคุยปรึกษาได้ทุกเรื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

บริบทก่อนการเข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยก่อนเข้ารับการบำบัด ผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่ทราบว่า มีแหล่งยาเสพติด สอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่อธิบายว่า จากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อที่รวมเป็นลักษณะทางจิตวิทยาอันทำให้แต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกันไป (De Fleur อ้างถึงใน วชิรวัชร งามละม่อม, 2548) วิธีการพูดเพื่อสร้างแรงจูงใจของวิทยากร โดยเน้นการพูดเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติดให้โทษให้กับผู้ที่เข้ารับการบำบัดเลิกยาเสพติดนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเกยูร ชิวหากาญจน์ (2541) ที่พบว่า การให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดเป็นตัวแปรเดียวที่สามารถอธิบายทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาเสพติด

การที่ผู้ที่เข้ารับการบำบัดอยากมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีการงานที่มั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความต้องการ 5 ชั้นของมาสโลว์ (Maslow, 1943) ที่ระบุว่า บุคคลมีความต้องการด้านร่างกายเป็นปัจจัยพื้นฐานในความเป็นอยู่ของมนุษย์และอาจเป็นเพราะผู้ติดยาเสพติดต้องการมีรายได้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว จึงส่งผลให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัด โดยมีความหวังว่าพอเลิกยาได้แล้วจะสามารถหาอาชีพที่มีความมั่นคงได้

การที่ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดยาเสพติดเพื่อบำบัดตามความคาดหวังของบุคคลใกล้ชิด เช่น ครอบครัว เพื่อน หน่วยงานต่างๆ ที่ช่วยกันสร้างความหวัง และเปลี่ยนความคิดให้กลับมาเป็นคนดี ทำให้ผู้ติดยาเสพติดต้องการเข้ารับการบำบัดรักษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญญฤทธิ์ ชลวิธิ (2555) ที่พบว่า หนึ่งในแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเลิกยาเสพติดได้คือความคาดหวังจากบุคคลใกล้ชิด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยวรรณ ทศนาญชลี (2554) ที่พบว่า ผู้ผ่านการบำบัดจะมีการยุติการเสพยาบ้าหรือพักการเสพยาบ้า โดยในระยะนี้ตัวผู้กระทำมีความสำคัญอย่างมากแต่เมื่อภายหลังจากการพักการเสพยาบ้าได้ระยะหนึ่งแล้วจึงเข้าสู่การมีพฤติกรรมการไม่เสพยาบ้าซ้ำ คือมีแนวโน้มจะไม่เสพยาบ้าซ้ำทั้งปัจจุบันและอนาคต ในระยะนี้สาเหตุจากสภาพแวดล้อมเป็นเงื่อนไขที่สำคัญต่อการสนับสนุนให้คงพฤติกรรมการไม่เสพยาบ้าซ้ำ เนื่องจากเมื่อสามารถหยุดเสพยาบ้าได้ระยะหนึ่ง บุคคลเหล่านี้มีความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากคนรอบข้าง โดยเฉพาะบุคคลใน ครอบครัว ดังนั้นหากได้รับโอกาสและการให้อภัยจะทำให้บุคคลเหล่านี้มีพฤติกรรมการไม่เสพยาบ้าซ้ำได้อย่างมั่นคงและต่อเนื่องต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ประเด็นหลักในการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ติดยาเสพติดหันเข้ามารับการบำบัดรักษา คือ การทำให้ผู้ติดยาเสพติดรู้ว่าหลังเลิกยาเสพติดแล้วนั้นพวกเขาจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถชูประเด็นเรื่องบทลงโทษทางกฎหมายได้ด้วยเช่นกัน

2. สิ่งที่ได้รับจากการบำบัดต้องการหลังจากผ่านการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดแล้วก็คือ ความต้องการเป็นที่ยอมรับจากสังคมว่าตนเองนั้นเป็นบุคคลที่มีคุณค่า ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ รวมไปถึงครอบครัว เพื่อนสนิท และบุคคลใกล้ชิดควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่สามารถเลิกยาเสพติดเข้ามาอยู่ร่วมกันในสังคม และควรยกย่องและยอมรับที่พวกเขาสามารถเอาชนะจิตใจตนเองจนสามารถเลิกยาเสพติดได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่ได้ผ่านการเข้ารับการบำบัดเกิดความสบายใจ และไม่เกิดความเครียดซึ่งอาจเป็นสิ่งที่นำไปสู่การกลับไปเสพยาเสพติดได้อีกครั้ง

3. ผู้ที่เข้ารับการบำบัดครั้งแรกจะไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น ไม่พูดคุยกับวิทยากรเหมือนกับผู้ที่เข้ารับการบำบัดซ้ำ ดังนั้นวิทยากรควรสร้างความมั่นใจทำให้ผู้ที่เข้ารับการบำบัดครั้งแรกเกิดความคิดที่เห็นว่าตนเองนั้นมีตัวตน มีคุณค่า ควรมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวิทยากรและผู้เข้ารับการบำบัด เพื่อเปิดใจให้กับผู้ที่เข้ารับการบำบัดครั้งแรกกล้าที่จะเข้ามาปรึกษาปัญหาต่างๆ รวมทั้งร่วมกันหาทางออกให้กับผู้ที่เข้ารับการบำบัด

4. การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการสื่อสารเฉพาะที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ เท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรศึกษากระบวนการสื่อสารในสถานบำบัดยาเสพติดที่อื่นๆ

5. การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดยาเสพติดเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเนื้อหาและสื่อโฆษณาและประชาสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติด

บรรณานุกรม

- เกยูร ชิวหากาญจน์. (2541). การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทศนคติเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงาน อุตสาหกรรม ในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ
- ดารณี พานทอง พาลุสุข. (2532). **ทฤษฎีการจูงใจ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญญฤทธิ์ ชลวิถี. (2555) **การสื่อสารภายในบุคคลเพื่อการเลิกยาเสพติด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปิยวรรณ ทศนาญชลี. (2554). **กระบวนการไม่เสพยาซ้ำ กรณีศึกษาผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2558). **ทฤษฎีการมีส่วนร่วม**. สถาบันวิชาการไทยวิจัยพัฒนาการจัดการ TRDM ปทุมธานี
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด**. (2561). สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2561. จาก <http://ncmc.moph.go.th/contact>
- A. H. Maslow. (1943). **A Theory of Human Motivation**. Retrived October 15, 2018, from <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.318.2317&rep=rep1&type=pdf>
- Berlo, D. K. (1960). **The Process of Communication: An Introduction to Theory and Practice**. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Klapper, J. T. (1960). **The Effects of Mass Communication**. New York: Free Press.
- Triandis, Charalambos H. (1971). **Attitude and attitude change**. New York: John Wiley & Sons.